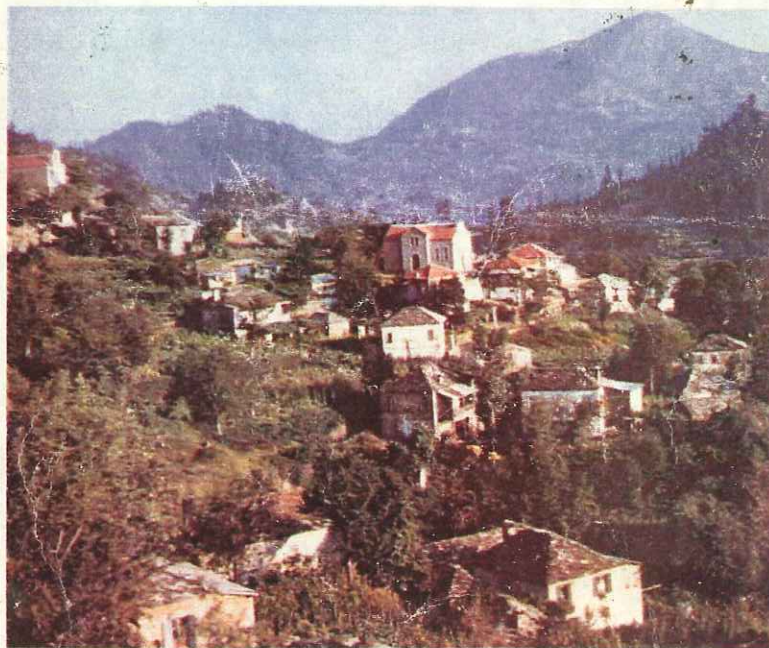

ΣΠΥΡΟΣ Β. ΕΥΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ
ΚΕΡΑΣΙΑΣ - ΔΩΡΙΔΑΣ
ΦΩΚΙΔΑΣ

Β' ΕΚΔΟΣΗ

ΑΘΗΝΑ 2011

Σελ. 78 - 88

4.3.3. ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Σύμφωνα με το Γάλλο Πουκεβίλ, (πρόξενος στην περιοχή του Αλή πασά), που το 1814 περιόδευσε στα χωριά του Καζά (Επαρχίας Λιδωρικίου, οι οικογένειες στο Σουρούστι ήταν τότε 20 (περίπου 100 άτομα). Το Κριάτσι αριθμούσε 10 οικογένειες, η Κωστάριτσα 40, τα Τρίσταινα 12, ο Νούτζομπρος 10, οι Πενταγοί 50 κ.ά.¹⁷²

Ο πληθυσμός του Σουρουστίου, (και των οικισμών του), κατά το 19^ο αιώνα, είχε ως εξής:

Έτος	Πληθυσμός		
	Χωριό Σουρούστι	Οικισμός Κερασιάς	Οικισμός Βλαχοβουνίου
1815	100	-	-
1844	194	25	30
1851	291		
1861	298	41	
1869	298	(41)	
1879	448	57	
1889	332	-	
1896	443	52	

Οι κάτοικοι του Βλαχοβουνίου φαίνεται ότι μετά την απογραφή του 1844 μετακινήθηκαν, κυρίως, σύμφωνα με πληροφορίες, προς το Σουρούστι. Ωστόσο τόσο το Βλαχοβούνι όσο και η Κερασιά (Παλαιοκερασιά) έδωσαν στην επανάσταση πολλούς αγωνιστές, όπως θα δούμε σε επόμενες ενότητες.

4.3.4 ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

Α. Στον αγώνα του 1821

Όπως αναφέρει ο Αλ. Κρίκος, ο παππούς του και άλλοι νέοι από το Σουρούστι έλαβαν μέρος στον αγώνα για την ελευθερία της πατρίδας. Ο παππούς του ήταν «αδελφοποιτός» με το Γιάννη Φαρμάκη και πολέμησε υπό την αρχηγία του.

¹⁷² Καλονάρος Πέτρος, Βαρνάκοβα, Αθήνα 1996, σ. 52.

Τον βοήθησε μάλιστα, μαζί με άλλα 8-10 παλικάρια να κλέβουν την ωραία Πόπη, θυγατέρα του Γεωργάκη Καναβού από τη Λαμποτινά (Ανω Χώρα), την οποία ο Φαρμάκης ζήτησε σε γάμο.

«Η πρότασίς του όμως απερρίφθη, διότι ήτο πολύ κοντός και δια τούτο απεφάσισε να την απαγάγη. Κατέστρωσε λοιπόν τα σχέδιά του και προέβη εις την πραγματοποίησίν των. Το δύσκολον εις την όλην υπόθεσιν ήτο πώς θα ήνοιγε η αυλόπορτα δια να ορμήσουν τα 8-10 ωπλισμένα παλληκάρια του, να την αρπάξουν και να φύγουν χωρίς χρονοτριβάς, διότι η Λαμποτινά ήτο κεφαλοχώριον και όταν οι κάτοικοί της ήκουον ότι κάτι συμβαίνει εις του άρχοντος την οικίαν θα έσπευδον και θα εματαίωνον την επιχείρησιν. Το λίαν επικίνδυνον τούτο έργο ανέλαβεν ο πιστότερός του φίλος ο Κρίκος, ο παππούς μου. Όταν έφθασαν εις την άκραν του χωρίου επροπορεύθη αυτός και αφού εισήλθεν εις την αυλήν και εξεσύρτωσε την εξώθυραν, εν τω μεταξύ έφθασαν και οι άλλοι, ήρπαξαν την κόρην και έφυγον πριν να αντιληφθούν οι χωρικοί έστω και το παραμικρόν. Τοιουτοτρόπως, χάριν εις την τόλμην του παππού μου, όστις έθεσε εις κίνδυνον και αυτήν την ζωήν του δια τον φίλον του Φαρμάκη, η όλη υπόθεσις ετελείωσεν εντός ολίγων λεπτών επιτυχώς».¹⁷³

Ο οπλαρχηγός Γιάννης Φαρμάκης καταγόταν από το Σουρούστι (ειδικότερα από τον οικισμό Παλαιοκερασιάς). Ο παππούς του Γιάννης Φουσέκης ήταν από το Σουρούστι και η γιαγιά του από την Αρτοτίνα.

Γιάννης Φαρμάκης (1801-1855).

Ο πατέρας του Παναγιώτης Φουσέκης γεννήθηκε στην Αρτοτίνα και νυμφεύθηκε τη Ρήνα Μασούρα από την Ελατόβρυση (Βοϊτσά) Ναυπακτίας.

Έμειναν ορισμένα χρόνια στην Ελατόβρυση και κατόπιν μετοίκησαν στην Παλαιοκερασιά. Το 1809 πέθανε ο πατέρας του και η μάνα του με τα δύο παιδιά της Γιάννη (γεννήθηκε το 1801) και Γιώργο μετέβησαν στην Αρτοτίνα, όπου κατοικούσε η πεθερά της και οι συγγενείς της.

Εκεί ο Γιάννης έμαθε τα πρώτα γράμματα και επηρεάστηκε πολύ από τους μεγάλους Αρτοτινούς καπετανέους: Διάκο, Σκαλτσοδήμο, Σαφάκα κ.ά.

Το 1815, εντάχθηκε στο σώμα (νταϊφά) του Σαφάκα.

¹⁷³ Κρίκος Αλ.: Αυτοβιογραφία, Αθήνα 1991, σ. 9.

Για το θάρρος και τη σκοπευτική του ικανότητα στο «φαρμακερό» ντουφέκι του, ο Σαφάκας τον θαύμαζε και είπε μια μέρα: «φαρμάκι είν' ετούτο το παιδί». Από τότε του έμεινε το όνομα Γιάννης Φαρμάκης.¹⁷⁴

Κατ' άλλην εκδοχή, ο Σαφάκας τον αποκάλεσε «παιδί φαρμακερό» όταν ο Γιάννης Φουσέκης τράβηξε το πιστόλι του και πυροβόλησε τον οπλαρχηγό της Κλεπαϊδας Μαρκαντώνη, επειδή απείλησε τον καπετάνιο του. Από τότε το επίθετό του έγινε Φαρμάκης από Φουσέκης.

Κατά τη διάρκεια του απελευθερωτικού αγώνα (1821-1828) ο Γιάννης Φαρμάκης έλαβε μέρος σε 102-107 μάχες.

Αναφέρουμε ενδεικτικά μερικές απ' αυτές.

1. Μάχη στο Πατρατζίκι (Υπάτη) Λαμίας (18-4-1821)

Με οπλαρχηγούς τον Αθανάσιο Διάκο, Γ. Δυοβουνιώτη και Πανουργιά και άλλους, ο Γιάννης Φαρμάκης πολέμησε εκεί (μάχη Αετού) με θάρρος και ηρωισμό.

2. Μάχη στο Χάνι της Γραβιάς (8-5-1821)

Ανάμεσα στους άνδρες του Οδ. Ανδρούτσου που οχυρώθηκαν στο Χάνι ήταν και ο Γιάννης Φαρμάκης.

Λέγεται ότι, όταν ο Φαρμάκης μπήκε στο χορό, ο Ανδρούτσος είπε: «Και συ Φαρμάκη, μπράβο παιδί μου». Από τη θυρίδα του Χανιού ο Φαρμάκης σκότωσε 18 εφορμήσαντες Τούρκους.

3. Μάχη και νίκη στα Βασιλικά (26-10-1821)

Συμμετείχε στη μάχη και ο Γιάννης Φαρμάκης μαζί με τους οπλαρχηγούς Γκούρα, Πανουργιά, Διοβουνιώτη, Ρούκη, Κοντοσόπουλο και με 300 επιλεκτούς μαχητές από τη Δωρίδα και (ασφαλώς και από το Σουρούστι), που απέστειλε ο Δ. Σκαλτσάς με αρχηγούς τον Κωνσταντή Καλύβα και Κώνστα Μπίτη.

4. Μάχη στο Τρανό (χωριό) της Ευρυτανίας (20-6-1823)

Στη μάχη αυτή εναντίον του Σκόνδρα Μουσταφά πολέμησε και ο Γιάννης Φαρμάκης. Εκεί σκοτώθηκε ο αδελφός του Γιώργος Φουσέκης.

5. Μάχη στην Καλιακούδα Καρπενησίου (29-8-1823)

Στην επίθεση των Ελλήνων κατά του Μουσταφά πασά, ανάμεσα στους πολλούς άλλους Δωριείς του Σκαλτσοδήμου, διακρίθηκε και ο καπετάνιος Γιάννης Φαρμάκης, ο οποίος διακινδύνευσε πολύ, γιατί η μάχη ήταν σκληρή και φονική.

6. Μάχη της Παπαδιάς (Τέρνοβο) Αγράφων Ευρυτανίας (23-4-1825)

Ο Γιάννης Φαρμάκης έτρεξε με τα παλικάρια του στην Παπαδιά για να βοηθήσει το Σαφάκα, που πολεμώντας τους Τούρκους βρισκόταν σε δύσκολη θέση. Οι Τούρκοι νικήθηκαν. Στη μάχη της Παπαδιάς διακρίθηκε και ο Γεωργάκης Γκανόπουλος (Γκάνος) από το Σουρούστι.

¹⁷⁴ Λουκοπούλου Μαρία : 'Ο. π. σ. 64, 66, 199.

7. Μάχη στην Κρέκιζα Κωστάριτσας (Διχωρίου) (16-5-1825)

Στην τοποθεσία - διάβαση της Κρέκιζας ο Γ. Φαρμάκης με λίγους πολεμιστές του αιφνιδίασε τους διερχόμενους τούρκους, τους έτρεψε σε φυγή και έσωσε τους κατοίκους των πέριξ χωριών.

8. Μάχη της Αράχωβας (24-11-1826)

Στη μάχη - νίκη της Αράχωβας, με αρχηγό το Γεώργιο Καραϊσκάκη, είχε συμμετοχή και ο οπλαρχηγός Γ. Φαρμάκης, καθώς και άλλοι Δωριείς οπλαρχηγοί (Γιάννης Ρούκης, Αντώνης Κοντοσόπουλος και Κ. Καλύβας) που διακρίθηκαν.

9. Πολιορκία Διστόμου (17-1/5-2-1827)

Ο Γ. Φαρμάκης με δύναμη 120 ανδρών έσπευσε σε βοήθεια των πολιορκημένων Ελλήνων στο Δίστομο Βοιωτίας.

Η βοήθεια αυτή μαζί με τη βοήθεια και άλλων σωμάτων Δωριέων αγωνιστών έδωσε τη δυνατότητα στο Γ. Καραϊσκάκη να ανασυντάξει τις δυνάμεις του, να επιφέρει βαριές απώλειες στον τουρκικό στρατό και να λυθεί η πολιορκία.

10. Μάχη στο Κερατσίνι Πειραιά (4-3-1827)

Στο Κερατσίνι ο Γ. Φαρμάκης πολέμησε με τις δυνάμεις του Γ. Καραϊσκάκη εναντίον του Κιουταχί.

Στη μάχη αυτή ο Γ. Φαρμάκης τραυματίστηκε στο αριστερό του χέρι.

11. Απελευθέρωση Σεργούλας Δωρίδας (Μέσα Αυγούστου 1828)

Ο Κίτσος Τζαβέλλας μετά την απελευθέρωση του Μαλανδρίνου και του Λιδωρικού (11-8-1828) κινήθηκε προς τη Σεργούλα- Δωρίδας. Ο Γ. Φαρμάκης και ο Γ. Ρούκης ενώθηκαν με τον Κίτσο Τζαβέλλα, απώθησαν τους Τούρκους και ελευθέρωσαν την παραλιακή Σεργούλα.

12. Πολιορκία Τούρκων στη Λομποτινά-Ναυπακτίας (Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 1828)

Ο Κίτσος Τζαβέλλας βοηθούμενος από το Γ. Φαρμάκη πολιορκήσε τους Αρβανίτες του Αχμέτ Πρεβίστα στη Λομποτινά (Άνω Χώρα).

Δύο προσπάθειες των Τούρκων να βοηθήσουν τους πολιορκημένους απέτυχαν:

Νικήθηκαν στη μάχη της Γραμμένης Οξιάς (23-9-1828) και στη μάχη της Τέρνοβας (10-10-1828).

Απελπισμένοι οι πολιορκημένοι, στη Λομποτινά, Αρβανίτες προέβησαν σε έξοδο μια βροχερή νύχτα, αλλά ελάχιστοι διασώθηκαν.

Άλλες υπηρεσίες του Γιάννη Φαρμάκη

Και μετά την επιτυχή έκβαση του επαναστατικού αγώνα, ο Γ. Φαρμάκης συνέχισε την προσφορά σημαντικών υπηρεσιών, με το τάγμα του, στην καταδίωξη των ληστών (περίοδος 1829-1833).

Στη συνέχεια με την ίδρυση της φάλαγγας των Αγωνιστών είχε ενεργό δράση στην Εθνοφυλακή και Οροφυλακή (φρούρηση Ελληνικών συνόρων) (1835-1849).

Το έτος 1844 εστάλη πληρεξούσιος στην Α' Εθνική Συνέλευση (1-11-1844), ως εκλεγμένος αντιπρόσωπος της Ναυπακτίας.

Το 1853, ο Γιάννης Φαρμάκης εξήλθε του στρατεύματος, με το βαθμό του Συνταγματάρχη, αφού στη διάρκεια της ευδόκιμης στο στράτευμα υπηρεσίας του η Πολιτεία του απένειμε πολλές τιμητικές διακρίσεις.¹⁷⁵

Άλλοι Σουρουσιώτες αγωνιστές του 1821

Γράφοντας παραπάνω για τον οπλαρχηγό Γιάννη Φαρμάκη, έγινε αναφορά για συμμετοχή στους πολεμιστές του και κατοίκων του Σουρουστίου, όπως του παππού-Κρίκου, του αδελφού του Φαρμάκη Γιώργου Φουσέκη, που σκοτώθηκε, και του Γεωργάκη Γκανόπουλου, που διακρίθηκε.

Πολλοί επίσης κάτοικοι του Σουρουστίου έλαβαν μέρος σε διάφορες μάχες με τους οπλαρχηγούς Σκαλτσά, Σαφάκα, Διάκο, κ.ά.

Με την έναρξη του επαναστατικού αγώνα προσήλθαν, μέσα σε 2-3 ημέρες, στο σώμα του Σκαλτσοδήμου, πολλοί πολεμιστές από τη Δωρίδα.

Από το Σουρούστι κατατάχθηκαν 10 παλικάρια που πολέμησαν για την απελευθέρωση του Λιδωρικού και του Μαλανδρινού (μάχες 28-30 Μαρτίου 1821).

Στους καταλόγους του οπλαρχηγού Σαφάκα από την Αρτοτίνα υπάρχουν τα παρακάτω ονόματα πολεμιστών – αγωνιστών από το Σουρούστι:

Τριαντάφυλλος Χάρος, Γιάννης Σουρούστης, Μήτρος Χαρόπουλος, Ιωάννης Σπαθής, Παναγιώτης Χαρόπουλος, Ιωάννης Καλόγηρος, Γιάννος και Αντώνης Λιάρος.¹⁷⁶ (Τα ονόματα των έξι πρώτων αναγράφονται και στους παρακάτω καταλόγους).

Αναφέρεται, επίσης ότι όταν ο Αθανάσιος Διάκος διαφώνησε με το Σκαλτσοδήμο και αναχώρησε για Σάλωνα και Λιβαδειά «έλαβεν μετ' αυτού από το αρματολίκι Λιδωρικού, κατά μίαν εκδοχήν, τον Γούλαν, δύο Μπακογιανναίους εκ Σουρουστίου και τον εξάδελφόν του Αντ. Κοντοσόπουλον κατόπιν Γεράντωνον».¹⁷⁷

Σε Αρχειακές πηγές του Επαναστατικού αγώνα, που διασώθηκαν, (γιατί πολλές άλλες χάθηκαν) περιλαμβάνονται τα ακόλουθα ονόματα αγωνιστών από το Σουρούστι, την Κερασιά (Παλαιοκερασιά) και το Βλαχοβούνι.

ΣΟΜΑΤΑ ΟΠΛΑΡΧΗΓΩΝ¹⁷⁸

Η ΔΙΑΣΠΟΡΑ ΤΩΝ ΜΑΧΗΤΩΝ

Γενικόν Φροντιστήριον (1828-29)

φ.50..... 500ρχία Φαρμάκη (Στρατιώτες από Φωκίδα 89).

¹⁷⁵ Χαραλαμποπούλου Χαραλ.: «Ναυπακτικά Μελετήματα», Γιάννης Φαρμάκης, ο οπλαρχηγός, πολεμικά πρακτικά 1821-1833, Αθήνα 1933, σ. 27.

- Φιλιππόπουλος Τάσος: Ό.π.σ. 340-341.

¹⁷⁶ Παπαϊωάννου Γεώργιος: Ιστορία της Επαρχίας Δωρίδος, Αθήνα 1985, σ.175.

¹⁷⁷ Δημόπουλος Κ. Δήμος Σκαλτσάς, Αθήνα 1963, σ. 19.

¹⁷⁸ Σταθόπουλος Ε.Ν. Η Φωκίδα της Επανάστασης, Αθήνα 1994, (Ερευνα), σ.209, 217-219 και όλοι οι κατάλογοι.

Γραμματεία Στρατιωτικών 1830-32

φ.188.....Τάγμα Γιάννη Φαρμάκη (Στρατιώτες από Φωκίδα 40).
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡ. 1 Αρχείον Αγωνιστών (Εθνική Βιβλιοθήκη)

Μητρώα και ατομικοί φάκελοι (Φωκίδα)

α/α ΑΑ

(Κ=Κυτίο φακέλου του Αρχείου).

550. Καλόγερος Ιωάννης - **Σουρούστι**. Κ. 70. Στρατιώτης
1.158 Μπερτζιάς Γεώργιος του Δημ.-**Βλαχοβούνι**.Κ. 138. Στρατιώτης
1585 Σπαθής Ιωάννης **Σουρούστι** Κ. 195 Στρατιώτης
1.806 Χαρόπουλος (ή Χάρος) Παναγιώτης - **Σουρούστι**. Κ. 224.Στρατιώτης.
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡ. 2. Αριστεία του Αγώνος (Φωκίδα)
(Φάκελοι α/α 1-307 των Γενικών Αρχείων του Κράτους)

Α/α ΑΡ

(Α= Φάκελος της σειράς «Αριστεία». Κ. μετά τον α/α=Κατάλογος στο συγκεκριμένο φάκελο).

132. Ασημακόπουλος Γεώργιος- **Σουρούστι** Α.266 (Κ) Σιδηρούν
374. Δημόπουλος Χαράλαμπος - **Σουρούστι**. Α.57. Πίναξ αιτήσεων.
1023.Μακρής Γεώργιος - **Σουρούστι**. Α.57. Πίναξ αιτήσεων.
1618. Ραφτόπουλος Ζαχαρίας **Σουρούστι** Α. 266 Κ.
1619. Ραφτόπουλος Χαράλαμπος **Σουρούστι**.
1926. Τριανταφύλλου Αλέξης - **Σουρούστι**. Α.7 (Κ) Χαλκούν.
2006. Χαρόπουλος Κων/νος - **Σουρούστι**. Α.266 (Κ) Σιδηρούν.
2028.Χριστόπουλος Αθανάσιος - **Βλαχοβούνι**. Α.149. - Αίτηση (Σιδηρούν)

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡ. 3 Ιερωμένοι και Πολίτες (Φωκίδα)
(Παρόντες και Συμμέτοχοι στον Μεγάλο Ξεσηκωμό)

Α/α Ι.Π.

62. Ανδρέας.....**Σουρούστι**, ΓΕφ. (Γενική Εφημερίς) 67/1830-
Δημογέρων 1830.
227 Γκάνος Αναγνώστης ή Αντώνης - **Σουρούστι** ΓΕφ. 76/1830-
Δημογέρων 1830.
240. Γκουβαλάς Γιώργος-**κάτ. Κερασιάς**, ΠΤ-19.Αναφορά 1831.
(ΠΤ=φάκελος της σειράς «Πληρεξούσιος Τοποτηρητής».)
1127. Παλούκης Αναγνώστης-**κάτ. Κερασιάς**,ΠΤ-19. Αναφορά 1831.
1131. Παναγιώτης - **Σουρούστι**, ΠΤ-6/Α - Πρόκριτος 1829.
1156. Πανουργιόπουλος Αναγνώστης **Βλαχοβούνι** Κ 47/Β-1
Πρόκριτος 1822.
1603. Τζιτούρας Παναγιώτης- **κάτ. Κερασιάς**,ΠΤ-19. Αναφορά 1831.
1745.Χριστόπουλος Γιώργος-**κάτ. Κερασιάς**, ΠΤ-19. Αναφορά 1831.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡ.4. Σώματα Οπλαρχηγών (1822-1832)
(Αξιωματικοί, Υπαξιωματικοί, Στρατιώτες και Ναύτες (Φωκίδα)

Α/α ΣΟ

140. Βίτζας Μήτρος – **Κερασιά**. Λουκ. 113-σώμα Σαφάκα, 1824-5.
(Λουκ.= Δημήτρη Λουκοπούλου: Ο Ρουμελιώτης Καπετάνιος
Ανδρίτσος Σαφάκας και το αρχείο του. Αθ. 1931).
155. Βρετόπουλος Κων/νος- **Σουρούστι**. Γ.Φρ. 50, 500ρχία Φαρμάκη
1829.
(**Γ.Φρ.** φάκελος της σειράς «Γενικόν Φροντιστήριον» του Καποδιστρ.
Αρχείου των Γ.Α.Κ.)
242. Γκάνος Γεώργιος- **Σουρούστι**. Γ.Σ-192, χιλ/χία Θεοχάρη 1832.
(ΓΣ=Γραμματεία Στρατιωτικών)).
306. Δημητρίου Παναγιώτης-**Κερασιά**. Γ.Φρ.50, 5ρχος, 500ρχία
Φαρμάκη 1828.
331. Δροσόπουλος Θεόδωρος -**Βλαχοβούνι**. Γ.Σ. 192, χιλ/χία
Θεοχάρη 1832.
399. Θεοχαρόπουλος Ιωάννης- **Σουρούστι**. Γρ. Φρ. 50, 500ρχία
Φαρμάκη 1829.
400. Θεοχαρόπουλος Κώστας-**Βλαχοβούνι**. Γ.Φρ. 50, 500ρχία
Φαρμάκη 1829.
431. Καϊόπουλος Γεώργιος - **Σουρούστι**, Γ.Φρ. 50, 500ρχία Φαρμάκη
1829.
482. Καραγεωργόπουλος Κώστας- **Κερασιά**. Γ.Φρ. 50. «Ψυχογιός»
500ρχία Φαρμάκη 1829.
496. Καραδήμας Ιωάννης- **Βλαχοβούνι**. Γ.Φρ. 50,500ρχία Φαρμάκη
1829.
850. Μακρής Γεώργιος **Κερασιώτης**. Λουκ.113, σώμα Σαφάκα,
1824-5.
853. Μακρής ή Μακρόπουλος Θεοδωρής-(**Σουρούστι**;) ΥΠολ. 46,
Χιλίαρχος, σώμα Σκατζιά, 1824-5. (ΥΠολ.= Υπουργείον Πολέμου).
963. Μπερτζάς Ιωάννης – **Σουρούστι**. ΓΣ.192, χιλ/χία Θεοχάρη,
1832.
964. (Μ) Πετριζόπουλος Γεώργιος- **Σουρούστι**, ΓΦρ. 50, 500ρχία
Φαρμάκη, 1829.
1059. Παναγιωτάκης Θανάσης – **Σουρούστι**, ΓΣ 192, χιλ/ρχία
Θεοχάρη 1832.
1063. Παναγιώτη Διαμαντής-**Σουρούστι**, ΓΣ 192, χιλ/ρχία Θεοχάρη, 1832.
1083. Πανουργιόπουλος Γεώργιος-**Βλαχοβούνι**, ΓΦρ. 50, 5ρχος,
500ρχία Φαρμάκη, 1829.
1174. Πλάκας Σωτήριος – **Σουρούστι**. ΓΦρ. 50,500ρχία Φαρμάκη
1829.
1300. Σουρούστις Γιάννης-**Σουρούστι**. Λουκ.,σώμα Σαφάκα, 1824-5.
1301. Σουρουσιώτης Χαράλαμπος-(**Σουρούστι**;) ΥΠολ. 46, σώμα
Σκατζιά.
1824-5. (ΥΠολ.=Υπουργείον Πολέμου).

1327. Σταματόπουλος Γιώργος-**Σουρούστι**. Λουκ., σώμα Σαφάκα, 1824-5.
 1416. Τσιπουνόπουλος Γεώργιος- **Κερασιά**. ΓΣ 192, χιλ/χία Θεοχάρη 1832.
 1453. Τριανταφύλλου Δημήτριος (**Μήτρος**)-**Σουρούστι**. ΓΦρ. 26/Β. 100ρχία Ταράτζα 1828.
 1505. Χαρογιαννόπουλος Γεώργιος-**Βλαχοβούνι**. ΓΦρ. 50,500ρχία Φαρμάκη,1829.
 1506. Χαροθανασόπουλος Γεώργιος-**Σουρούστι**. ΓΦρ. 50, 25ρχος, 500ρχία Φαρμάκη, 1829.
 1507. Χαροκώστα Μήτρος - **Βλαχοβούνι**. ΓΦρ. 50,500ρχία Φαρμάκη, 1829.
 1508. Χαρόπουλος Γιάννης- **Σουρούστι**. ΓΦρ. 26/Β. 25ρχος, 100ρχία Κ. Ταράτζα, 1828.
 1509. Χαρόπουλος Μήτρος-**Σουρούστι**.Λουκ.,σώμα Σαφάκα, 1824-5.
 1511. Χάρος Τριαντάφυλλος- **Σουρούστι**. Λουκ., σώμα Σαφάκα, 1824-5.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΑΡ. 5. Συντάξεις – Προικοδοτήσεις
 Αναπήρων – Φαλαγγιτών – Αξιωματικών –Υπαξιωματικών
 (Τόπος καταγωγής ή διαμονής η Φωκίδα)

Α/α ΣΠ

152. Φασίτζας Αναγνώστης του Γ. Αρτοτίνα/**Κερασιά** (;).
 (Σώμα Σαφάκα 1824-5 και 100ρχος, 500ρχία Φαρμάκη (1829)
 Λοχαγός της νέας φάλαγγας, ΦΕΚ 18/1838.
 Διοικητής λόγου (του Στρατού), ΦΕΚ 4/1839.
 Ταγματάρχης της φάλαγγας, π.ΦΕΚ 29/1844.

ΚΑΙ ΑΛΛΟΙ ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ

Στους διαφόρους καταλόγους αρχηγών της Επανάστασης του 1821 ή σε βιβλία αναγράφονται και άλλοι αγωνιστές από το Σουρούστι:

- Στο βιβλίο του Δημ. Λουκοπούλου «Ο Καπετάν Ανδρίτσος Σαφάκας», Αθήνα, αναφέρονται, εκτός πολλών ονομάτων που περιλαμβάνονται στους καταλόγους αρχείων που παρατέθηκαν, και άλλα, όπως: **Γκανόπουλος Γεωργάκης**, Λιάρος Αντώνιος, Σουριστινός Γιάννης.
- Στο βιβλίο του Κ.Δημοπούλου «Δήμος Σκαλτσάς», Αθήνα 1963 αναγράφονται τα ονόματα δύο Μπακογιανναίων από το Σουρούστι, που ακολούθησαν τον Αθανάσιο Διάκο όταν αποχώρησε από το Σώμα του Δήμου Σκαλτσά, καθώς και τα ονόματα άλλων αγωνιστών που είναι μάλλον από το Σουρούστι όπως: Μιχάλης Καλόγηρος, Μπακογιάννης, Γιώργος Κρίκας, Δημοθανασόπουλος Γιάννης, Γιαννόπουλος Αντώνης (Πρόκριτος).
- Ο Αλέξανδρος Κρίκος στην αυτοβιογραφία του (Αθήνα 1991) αναφέρει ότι ο παππούς του **Κρίκος** ήταν αδελφοποιτός του Γιάννη Φαρμάκη και ότι έλαβε μέρος σε πολλές μάχες εναντίον των Τούρκων.

- Ο Τάκης Λάππας στο βιβλίο του «Ιστορικά Ανέκδοτα» αναφέρει τον Αθανάσιο Δήμου Ζούκο ή Δημοσθένη Δημόπουλο, οπλαρχηγό.
Έπειτα από όλα τα παραπάνω (στοιχεία – καταλόγους πίνακες) οι ανευρεθέντες από εμάς αγωνιστές (του 1821) από το Σουρούτσι και τους οικισμούς του είναι, αλφαβητικά, οι παρακάτω:

Α. ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ 1821 ΑΠΟ ΤΟ ΣΟΥΡΟΥΣΤΙ

1. Ασημακόπουλος Γεώργιος, Στρατιώτης, Υπέβαλε αίτηση για Αριστείο (Σιδηρούν)
2. Βρετόπουλος Κωνσταντίνος, Στρατιώτης, 500ρχία Φαρμάκη 1829
3. Γιαννόπουλος Αντώνιος, Πρόκριτος
4. Γκανόπουλος Γεωργάκης, Στρατιώτης
5. Γκάνος Γεώργιος, Στρατιώτης, Χιλιαρχία Θεοχάρη 1832
6. Γκάνος Αναγνώστης ή Αντώνης, Δημογέρων 1830
7. Δημοθανασόπουλος Γιάννης, Στρατιώτης, Σώμα Σκαλτσά
8. Δημόπουλος Χαράλαμπος, Στρατιώτης. Αίτηση για Αριστείο
9. Δημόπουλος ή Ζούκος Αθανάσιος, Οπλαρχηγός
10. Θεοχαρόπουλος Ιωάννης, Υπαξιωματικός, 500ρχία Φαρμάκη 1829
11. Καϊόπουλος Γεώργιος, Υπαξιωματικός, 500ρχία Φαρμάκη 1829
12. Καλόγερος Ιωάννης, Στρατιώτης – Υπαξιωματικός
13. Καλόγηρος Μιχάλης, Στρατιώτης, Σώμα Σκαλτσά
14. Κρίκας Γεώργιος, Στρατιώτης, Σώμα Σκαλτσά
15. Κρίκος (παππούς Αλεξ.Κρίκου)
16. Λιάρος Αντώνιος, Στρατιώτης
17. Μακρής Γεώργιος, Στρατιώτης. Αίτηση για Αριστείο
18. Μακρής ή Μακρόπουλος Θεοδωρής, Χιλιαρχος, Σώμα Σκαλτσά
19. Μπακογιάννης
20. Μπακογιάννης
21. Μπακογιάννης, Στρατιώτης, Σώμα Σκαλτσά
22. Μπερτζιάς Ιωάννης, Στρατιώτης, Χιλιαρχία Θεοχάρη 1832
23. Μπερτζόπουλος Γεώργιος, Στρατιώτης, Σώμα Σκαλτσά 1823
24. Παναγιωτάκης Θανάσης, Στρατιώτης, Χιλιαρχία Θεοχάρη 1832
25. Παναγιώτη Διαμαντής, Στρατιώτης, Χιλιαρχία Θεοχάρη 1832
26. Πλάκας Σωτήριος, Στρατιώτης, 500ρχία Φαρμάκη 1829
27. Ραφτόπουλος Ζαχαρής, Στρατιώτης, Αίτηση για Αριστείο (Σιδηρούν)
28. Ραφτόπουλος Χαράλαμπος, Στρατιώτης, Αίτηση για Αριστείο (Σιδηρούν)
29. Σουρούστης Γιάννης, Στρατιώτης, Σώμα Σαφάκα 1824-5
30. Σουρουστινός Γιάννης, Στρατιώτης, Σώμα Σαφάκα
31. Σουρουστιώτης Χαράλαμπος, Στρατιώτης, Σώμα Σκαλτσά 1824-5
32. Σπαθής Ιωάννης, Στρατιώτης
33. Σταματόπουλος Γεώργιος, Στρατιώτης Σώμα Σαφάκα 1824-5
34. Τριανταφύλλου Αλέξης, Στρατιώτης, Αίτηση για Αριστείο (Χαλκούν)
35. Τριανταφύλλου Δημήτριος (Μήτρος), Στρατιώτης, 100/ρχία Ταράτζα 1828
36. Φαρμάκης (Φουσέκης) Γιάννης, Εκατόνταρχος, 500/ρχος, Χιλιαρχος

Κρίκος (Παναγιώτης) του Αποστόλη (Παπαίου) - ...

37. Χαροθανασόπουλος Γιώργος, 25/ρχος, 500/ρχία Φαρμάκη 1829
38. Χαρόπουλος Γιάννης, 25/ρχος, 100/ρχία Κ.Ταράτζα 1828
39. Χαρόπουλος Μήτρος, Στρατιώτης, Σώμα Σαφάκα 1824-5
40. Χαρόπουλος (ή Χάρος) Παναγιώτης,
41. Χαρόπουλος Κων/νος, Στρατιώτης, Αίτηση για Αριστείο
42. Χάρος Τριαντάφυλλος, Στρατιώτης, Σώμα Σαφάκα 1824-5
43. Παναγιώτης, Πρόκριτος 1829
44. ... Αντώνης, Πρόκριτος 1830
45. ... Ανδρέας, Πρόκριτος 1830.

Β. ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ 1821 ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΕΡΑΣΙΑ (ΠΑΛΑΙΟΚΕΡΑΣΙΑ)

1. Βίτζας Μήτρος, Στρατιώτης, Σώμα Σαφάκα 1824-5
2. Γκουβαλάς Γεώργιος, Αναφορά 1831
3. Δημητρίου Παναγιώτης, 5ρχος, 500ρχία Φαρμάκη, 1829
4. Καραγεωργόπουλος Κώστας, «ψυχογιός», 500ρχία Φαρμάκη 1829
5. Μακρής Γιώργος, Στρατιώτης, Σώμα Σαφάκα, 1824-5
6. Παλούκης Αναγνώστης, Αναφορά 1831
7. Τζιτούρας Παναγιώτης, Αναφορά 1831
8. Τζιτουνόπουλος Γεώργιος, Στρατιώτης, Χιλιαρχία Θεοχάρη 1832
9. Φασίτζας Αναγνώστης του Γ. Λοχαγός (1838)- Ταγματάρχης (1844)
10. Χριστόπουλος Γεώργιος, Αναφορά 1831

Γ. ΑΓΩΝΙΣΤΕΣ ΤΟΥ 1821 ΑΠΟ ΤΟ ΒΛΑΧΟΒΟΥΝΙ

1. Δροσόπουλος Θεόδωρος, Στρατιώτης, Χιλιαρχία Θεοχάρη, 1832
2. Θεοχαρόπουλος Κώστας, Στρατιώτης 500ρχία Φαρμάκη, 1829
3. Καραδήμας Ιωάννης, Στρατιώτης, 500ρχία Φαρμάκη, 1829
4. Μπερτζιάς Γεώργιος του Δημ. Στρατιώτης
5. Πανουργιόπουλος Αναγνώστης, Πρόκριτος 1827
6. Πανουργιόπουλος Γεώργιος, 5ρχος, 500ρχία Φαρμάκη, 1829
7. Χαρογιαννόπουλος Γεώργιος, Στρατιώτης, 500ρχία Φαρμάκη, 1829
8. Χαροκώστας Μήτρος, Στρατιώτης, 500ρχία Φαρμάκη, 1829
9. Χριστόπουλος Αθανάσιος, Στρατιώτης, Αίτηση για Αριστείο (Σιδηρούν)

Ασφαλώς οι αγωνιστές του 1821 από το Σουρούστι και τους οικισμούς του είναι πολύ περισσότεροι, από όσους αναφέρονται παραπάνω, για τους ακόλουθους λόγους:

- Πολλοί αγωνιστές έπεσαν στα πεδία των μαχών και δεν έγινε κάποια αίτηση για κάτι από την Πολιτεία.
- Άλλοι έλεγαν μόνο το βαφτιστικό τους όνομα ή το παρωνύμιο (παρατσούκλι) και με αυτά αναγράφονται σε καταλόγους.
- Μερικοί, μετά τη λήξη του επαναστατικού αγώνα, δεν υπέβαλαν αιτήσεις για διάφορα θέματα – αιτήματα.
- Σε ορισμένους καταλόγους οπλαρχηγών δεν αναγράφεται η καταγωγή των αγωνιστών.
- Πολλοί, επίσης, κατάλογοι με ονόματα αγωνιστών δε διασώθηκαν.

Σύμφωνα με την παράδοση που αναφέρει ο Τ. Λάππας για την οικογένεια Ζούκου (Βλ. Κεφ. 4.2, παραπάνω), ο Αθανάσιος Ζούκος που εγκαταστάθηκε στο Σουρούστι ήταν συγγενής (ίσως αδελφός) του Γιάννη Ζούκου ή Γούναρη.

Ο Γ. Γούναρης, ως κυνηγός του Βρυώνη, έμαθε τα σχέδια του Τούρκου πασά να επιτεθεί στο Μεσολόγγι, την ημέρα των Χριστουγέννων (1822), και ειδοποίησε τους Έλληνες. Οι πολεμιστές δεν πήγαν στην Εκκλησία έμειναν στις πολεμίστρες τους και αντιστάθηκαν με επιτυχία στους Τούρκους. Μετά το γεγονός αυτό ο Γ. Γούναρης απεσύρθη ως ερημίτης στην εκκλησία της Αγίας Ελεούσης στην Κλεισούρα.

Άλλες όμως πληροφορίες αναφέρουν ότι ο Γ. Γούναρης, έμπορος από τα Γιάννενα, ακολούθησε αναγκαστικά τον Ομέρ Βρυώνη κατά την Α' πολιορκία Μεσολογίου και γνωστοποίησε τα σχέδια του πασά στους πολιορκημένους Έλληνες.

Ο Βρυώνης υποπετεύθηκε την πράξη του Γ. Γούναρη και εκδικούμενος διέταξε τη σφαγή της οικογενείας του (σύζυγο και παιδιά) στα Γιάννενα.

Όταν ο Γούναρης πληροφορήθηκε τον αφανισμό της οικογενείας του, διέφυγε από το τουρκικό στρατόπεδο και μετέβη στο Άγιο Όρος, όπου έζησε ως μοναχός.¹⁷⁹

Β. Ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897

Μία από τις αιτίες του Ελληνοτουρκικού πολέμου 1897 ήταν η νέα επανάσταση που ξέσπασε το έτος αυτό στην Κρήτη και η θέληση της Ελλάδας να τη βοηθήσει.

Αφορμή για την κήρυξη του πολέμου έδωσε, στις 28 Μαρτίου 1897, η εισβολή 2.000 Ελλήνων ανταρτών στο μακεδονικό έδαφος.

Στον πόλεμο του 1897 οι Τούρκοι έφθασαν έως τη Λαμία και με παρέμβαση των Ρώσων σταμάτησε η προέλασή τους.

Σύμφωνα με πληροφορίες γερόντων του χωριού μας, πολλοί κάτοικοι του Σουρουστιού έλαβαν μέρος στον ατυχή αυτόν πόλεμο και πολέμησαν αντάξια των προγόνων τους.

4.3.5. ΑΣΧΟΛΙΕΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Τα μέλη των πρώτων οικογενειών του χωριού, άγνωστα σε αριθμό, ήταν άνθρωποι φιλήσυχoi, δραστήριοι και εργατικοί.¹⁸⁰ Οι κάτοικοι από 100- 150, περίπου στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, έφθασαν στους 443 στο τέλος αυτού.

Η πρόοδος και η οικονομία που ανέπτυξαν στηρίζονταν στην πολυαπασχόληση.

Γεωργία – Κτηνοτροφία

Η περιοχή του χωριού διέθετε αρκετές εκτάσεις για την καλλιέργεια φημητριακών και υπέροχα λιβάδια για τη βοσκή αιγοπροβάτων από την Άνοιξη έως το Φθινόπωρο.

Έτσι αναπτύχθηκε η γεωργία και η νομαδική κτηνοτροφία.

¹⁷⁹ Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Larousse Britannica, Εκδ. ΠΑΠΥΡΟΣ, Αθήνα 2007, τ. 15^{ος}, σ. 636.

¹⁸⁰ Κρίκος Αλ.: Ο. π. σ. 6.